

CultureTalk Tibetan Language and Culture Video Transcripts:
<http://langmedia.fivecolleges.edu>
Father Speaks about Life in a Semi-Nomadic Family

Kham Dialect
Tibetan transcript:

ཀཱ། དེ་ན་ཨ་ཁུ་ཨ་འཇོ་བྱེད་ཚོར་སྤྱ་གྲ་ག་ཚོད་ཡོད་རེད།

ལ། ང་སྤྱ་གྲ་བྱ་གཉིས་ བྱ་མོ་དྲུག་ སྤྱ་གྲ་བརྒྱད་ཡོད་རེད།

ཀཱ། ཁོ་ཚོའི་ག་རེ་བྱེད་གི་ཡོད་རེད།

ལ། སྤྱ་གྲ་བརྒྱད་གི་ནང་ནས་ད་ལྟ་ ངའི་བྱ་གཉིས་དེ་ནི་ལྷ་རྒྱུ་འདུག་ཡོད། ལྷ་ ལྷ་བཞེངས་ཟེར་དགོས་རེད། ལྷ་མགར་
བསྐྱད་ཡོད། དེ་ནས་བྱ་མོ་གཉིས་ནི་བྱིས་ཐབ་འགོ་ཚར་ཤ། དེ་ནས་བྱ་མོ་གཅིག་ནི་ཇོ་མོ་བྱས་བཞག་ཡོད། དེ་ནས་བྱ་མོ་
གསུམ་དེ་ད་ལྟ་སྤོབ་གྲ་འགོ་འདུག་ཡོད་རེད།

ཀཱ། ཨོ་ ཚང་མ་སྤོབ་གྲར་འགོ་བསྐྱད་ཡོད་རེད་པེ།

ལ། སྤོབ་གྲར་འགོ་བསྐྱད་གིས་ཡོད་རེད། སྤོབ་གྲ་སྤོབ་རྒྱུ་རེད། ད་བྱ་མོ་གཅིག་སྤོབ་རྒྱུ་ལོ་དྲུག་ཐོན་ནས་ཚབ་མདོ་ལ་འགོ་
དགོས་རེད་ དེ་འདྲ་ཟེར་འདུག། ད་ཆེ་བ་དེ་ དེ་འདྲ་རེད་བསྐྱད་ཡོད་རེད། དེ་ནས་རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་ཡོད་ལི་རེད། དེ་དག་
ད་ཚོད་ད་སྤོབ་གྲ་དེ་འདྲ་འགོ་བསྐྱད་ཡོད་རེད།

ཀཱ། ཨ་ནས་ཁོ་ཚོ་སྤོབ་གྲར་སྤོབ་གྲར་གཏོང་ཡ་རེད་པེ།

ལ། ཨོ། སྤོབ་གྲར་གཏོང་བྱ་ཡོད་རེད། ཡིན་ན་དེ་ནས་ད་ལྟ་དམངས་གཙོ་སྤོབ་གྲ་ཟེར་ནས་ཤང་གི་སྤོབ་གྲ་དེའི་དགོ་རྒྱ་
ཐམས་ཅད་ ཁོ་ཚོ་འཇུ་ལ་བསྐྱད་ནས་ཡི་གེ་ཡག་པོ་རྩོབ་(སྤོབ་) ལྷ་མི་གདའ་(མི་འདུག)། ཡི་གེ་བདེ་མོ་ཚམ་ལས་ལོ་བ་
(ཤེས) ལྷ་མི་གདའ། ཅི་རེད་ཟེར་ན་སྤོབ་མེད་ལ་རྒྱ་ཡིག་སྤོབ་ནི་འདྲ་ ད་བྱེད་ཡིག་སྤོབ་ནི་ཡོད་ནི་ཟེར་ལྟ་འདྲ། མོ་ལེ་རྩིས་
རིག་སྤོབ་ནི་ཡོད་ནི་ཟེར་ལྟ་འདྲ། བོད་ཡིག་རྩོབ་ལྷ་ཡོད་ལེ་འདྲ་ཟེར་ནས་བཞི་ཚམ་ཡོད་ལྷ་འདུག་ལེ་ དེ་ནས་རག་ཚམ་རག་
ཚམ་མ་གཏོགས་ཁོ་ཚོའི་ཡག་པོ་སྤོབ་མཁན་མི་གདའ། ཡོན་ཏན་ཡག་པོ་འདྲ་རེད་ལྷ་མི་གདའ། ད་དཔེ་ལྷ་ལྷ་འདྲ་རེད་
སོང་ལྷ་རེད་ལེ། དེ་ཟེར་མི་མཉམ་མི་མེད་པས། ད་ཅི་ཡོད་ནི་མ་རེད། དེ་ཁོ་ཚོའི་ཅི་ལས་རེད་ཚར་རེད་ལེ། དེ་ཁོ་ཚོ་དགོ་རྒྱ་
ཐམས་ཅད་ད་པར་ས་བསྐྱད་བསྐྱད་ན་དགའ་ཤ་གདའ་ལེ། དེ་དེ་འདྲ་བས་དུས་ཡོན་ཏན་ཚོད་ཚོད་དེ་འདྲ་ཤེས་ལྷ་མི་གདའ།
ཡིན་ན་ད་ལོ་དགའི་འོས་འགན་རེད་ཟེར་ནས་ ལོ་དགའི་ཚོད་ལ་ད་གོང་གསེབ་གི་སྤོབ་གྲ་ཐམས་ཅད་ལ་འགོ་ཚར་དུས་ཡང་
རྒྱུར་ལོག་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ད་ཡོད་ཏན་གྱིས་ཟ་མ་རེག་ཡ་ཅི་མ་ཡིན་རེད་ལྷ་མི་གདའ་ལེ། དཔེར་ན་གོང་བྱེད་ནང་གི་མི་
གཅིག་རོ་གོང་སེབ་གི་མི་གཅིག་གཉིས་ཡོན་ཏན་འདྲ་འདྲ་རེད་འདུག་ཡོད་ན། ཁོ་བཤད་ས་མི་གདའ་ གོང་གསེབ་དེའི་ལས་

ཀ་རེག་ཤུ་མི་གདའ། གྲོང་ཁྱིམ་ནང་དེ་ལས་ཀ་རེག་ལེ་དྲགས་ཤུ་གདའ། ད་དེ་རྒྱ་ཁབ་གི་གྲོ་མང་ཁྱིམ་ནང་ལ་ དཔེར་ན་རྒྱ་
མང་པོ་དེ་གྲོང་ཁྱིམ་ནང་ལ་བསྐྱད་འདུག་ཡོད་རེད་ལེ། རྒྱ་དེ་དག་ལ་གང་དྲག་དྲག་དགོས་ལུ་རེད་ལེ། བོད་དེ་ལ་ ཁོ་ཡག་པོ་
བེ་ཤོ་ཡག་པོ་བེ་ཤོ་ཟེར་ནས་ཁ་ནས་ཨོ་ལོ་ཟེར་ཤོ། རྒྱ་ག་ནས་སེམས་ཅི་ལེ་དགོས་ལུ་རེད་ལེ། ད་ཁོ་འདི་འདྲ་བེ་དགོས་ལུ་རེད་
ལེ། དེ་ནས་གནད་འགག་དེ་འདྲ་རེད་བསྐྱད་ཡོད་ལེ་རེད། དེ་ནས་གྲོང་གསེབ་གི་མི་ཐབས་ཅད་ལས་ཀ་རེག་ཁག་པོ་ དེ་འདྲ་
ཡོད་ཤུ་གདའ། དེ་ནས་ཡིན་ན་ཡང་དེ་ནས་ཞིང་ལས་ གཞེགས་ལས་དེ་འདྲ་བེ་ནས་དེ་འགོ་དུས་འཚོ་བ་ནི་ཚོག་འགོ་ཤུ་
གདའ། དེ་ནས་ལེན་ན་དེ་ལས་ཀ་དཀའ་ལྷུག་རྒྱབ་དགོས་ལེ་གྲོང་སེབ་གིས་མི་དེ་ཐེ་ལེ་རེད་ད། དེ་ནས་དེ་འདྲ་རེད། དེ་
ནས་ང་ཚོ་ས་དེ་ད་ལྷ་ས་མ་འཕྲོག་རེད། དེ་ནས་ཞིང་ཁ་ཡོད་ས་མར་རྩ་རྩ་ན་ ར་རྩ་རྩ་ན་རེད་བསྐྱད་ཡོད་ལེ་རེད། དེ་ནས་
ཡང་སེམས་ཅན་འཚོག་ས་" ཡང་ཡར་འོ་"རི་མགོ་འདྲ་འདྲ་ཡར་གཡག་ཅུ་ལུང་ཟེར་ ད་དབྱར་ཅུ་ལུས་ སོ་ཅུ་ལུང་ ལྷོན་རི་
བབ་ དགུན་མཚས་བབུང་ཟེར་ནས་ད་སེམས་ཅན་དེ་ཐེང་མ་བཞི་ཅམ་ལ་ཡར་སློ་མར་སློ་བྱེད་དགོས་རེད། ད་ཡར་ལ་དང་པོ་
དགུན་མཚའི་ནང་ནས་སོ་ཅུ་ལུང་ཟེར་ནས་ཡར་ཅུ་མཐོ་སལ་འགོ་དགོས་རེད། དེ་ནས་ཡར་དབྱར་ཅུ་ལུང་ཟེར་ནས་ད་ས་ཁ་
མཐོ་ས་དེ་ལ་འགོ་དགོས་རེད། ཡང་ལྷོན་ཅུ་བབ་ཟེར་ནས་དེའི་དམའ་ཅམ་ལ་སྤྱིར་ཡོད། དེ་ནས་དགུན་མཚས་བབུང་ཟེར་
ནས་ ད་དེ་འདྲ་བེ་ནས་སློ་སློ་འདྲ་བཞི་བེ་བསྐྱད་དགོས་རེད། ད་སེམས་ཅན་མང་པོ་མང་པོ་ལ་ད་བརྒྱ་ཁ་ཟེན་མ་ཟེན་ཅམ་
ཡོད་རེད། སེམས་ཅན་ཞེག་དྲག་ཡོད་མ་རེད། སེམས་ཅན་ ད་ལྟོ་ཅན་ ༤༠ ༥༠ དེ་ནས་མང་པོ་མང་པོ་ལ་བརྒྱ་ཁ་ཟེན་མ་
ཟེན་ཡོད་རེད། དོན་དག་ལ་ ཞིང་ཁ་ ཁྱོད་ཡག་པོ་འདྲ་ཡོད་རེད། ང་ཚོ་འདྲ་ཡིན་ན་ད་མི་རེ་རེ་ལ་" ཁྱོད་ཞིང་དང་ཀ་གསུམ་རེ
ད་མི་ ཞིང་ཁ་རྒྱར་བགོ་དུས་མི་བརྒྱད་གི་ཞིང་ཁ་རེ་ཡོད་ནི་རེད་ལ། ད་" ད་ལྷ་ ཁྱོད་ ལྷོག་ཅིག་ཡོད་རེད། དེ་ནས་ཚོ་སྐྱེ་མ་
འདྲ་ཡིན་ན་ད་ཁྱི་ཞིང་ཟེར་ནས་ང་ཚོ་འདྲ་ཡིན་ན་ད་ཞིང་ཁ་" ཁྱོད་ ད་བརྒྱ་དྲག་ཡོད་པའི་ད་མི་ཚང་རེད།

English translation:

A: Uncle Ajo, how many children do you have?

B: I have two sons and six daughters, eight in total.

A: What do they do?

B: Right now, among my children, both of my sons are *Lha mgar ba*. They make Buddhist metal statues. Two of my daughters married away and one became a nun. The other three daughters are in schools.

A: All three are in school?

B: They are all attending primary schools. The oldest one of them just graduated from primary school and will be going to middle school in Chamdo County. The younger ones are still in primary school.

A: Are you going to keep sending them to school?

B: Yes, I will keep them in school. However, the teachers in the so called Democratic School of the township are not doing a good job. I don't think the children are learning anything. The

school offers courses like Chinese, Tibetan, math and English, but students are not learning much. I think this is because the area is remote, and the teachers can do whatever they want to do and not take responsibility. Even though the children are not learning anything, we still have to send them to schools because of the Nine-year compulsory education policy in China. After years of education in rural schools, children are not able to obtain a job in the city, so they still have to come back to the village and keep farming. For example, when we compare two people with the same level of education, one is from the village and the other is from the city, apparently, the one from the city has better chance to get a job. This is because most of the Chinese live in cities and they always take the best opportunities. There is nothing left for Tibetans from rural areas. Even though the governments say they are treating Tibetans well, in reality Tibetans are marginalized. The situation is like that, it is hard for people from villages to get jobs. Therefore, most people farm and find part-time jobs to support their families. They have to work very hard. We are semi-nomadic; we have farmlands and live close to the river. We also have pastures up in the mountains in Yakri valley. We change our pasture 4 times in a year, once in the spring, once in the summer, once in the autumn, and once in the winter. First, we move to summer pasture high up in the mountains from our winter house, then we would move to our autumn pasture which is around middle part of the mountain. Finally we would move back to our winter house. Families with many livestock usually own up to 100 livestock, which is not so many. Most families own thirty, forty, or fifty livestock. Right now, families own a relatively good amount of farmland. My family owns farmlands for eight people, we have 37 *mu*. However, in the old Tibetan society, we used to own over 100 *mu* of farmland.

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use every day. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.

© 2013 Five College Center for the Study of World Languages and Five Colleges, Incorporated